

som jeg ogsaa troer der er deri, ville kunne udfyldes ved et Udvalgs Behandling.

Erkjendelse: Det har været mig kjær at høre den ærede sidste Taler tage fat paa virkelige positive Gjenstande, thi derved bliver jeg sat istand til at forsøge paa at faae de ærede Herrer til fuldstændig at opfatte Forslaget. Jeg har fra Begyndelsen af gjort opmærksom paa, at der ikke egentlig i Forslaget indeholdes noget Positivt, undtagen en Ret, der gives de juridiske Studerende til at kunne komme til at blive prøvede og faae en Erkjendelse af deres Virksomhed og Flid ved Universitetet under den Professor, hvis Forelesninger de have fulgt, og hvis de ikke ville underkaste sig denne Prøve, da at faae en Erkjendelse af, hvorledes den vedkommende Professor selv dømmes om dem. Men medens denne Ret er skabt for de juridiske Studerende og denne Pligt paalagt Professorerne, er der ikke sagt et Ord om, hvorledes det yderligere skal føres igjennem, af den simple Grund, at jeg holder for, at det ligger indenfor Administrationens og Universitetets eget Omraade at afgjøre det. Det Næste, som jeg maa fremhæve, er, at idet jeg foreslaaer at have §§ 15 og 16, udelukker jeg ikke, derved Regjeringen fra at tage alle de Forholdsregler, den vil, for at dele de forskellige Personer imellem, som stille sig ligeoverfor den, for at besætte de Embeder, Staten har; hvortil den behøver Dydighed af høist forskjellig Grad; men jeg borttager kun et Baand, som i dette Tilfælde paaligger Staten, og efter min Overtydning er et Lovbaand, som derfor trænger til at løses ad Lovgivningens Vej, og efter min Mening ikke bør paalægges igjen ad Lovgivningens Vej. Det er de to Ting, som specielt ligge i Lovforslaget. Der er fra den sidste ærede Taler fremkommet et Moment, som ikke før har været fremsat saa simpelt og ligefremt, og som har stor Vægt. Han har nemlig sagt: Examen er en demokratisk Institution. Dersom hele vor Samfundstilstand var socialistisk, saaledes at Staten satte hvert Barn i sin Haand, opdrog og oplærte det, stillede Alle paa lige Fod og gav dem Udgang til at benytte deres Evner saaledes, at Afkomsten var lige for Alle, saa var Examen

en demokratisk Institution; men som Examen nu er, er den en aristokratisk Institution, og jeg angriber den netop, fordi den, paa nogle faa enkelte Undtagelser nær, er aldeles udelukkende til Fordeel for den enkelte Deel af Samfundet, som har Midler og Afkomster til at kunne begynde sin Livsunderviisning og fortsætte den i en uafbrudt Skoleudvikling fra sit 11te, 12te eller 13de Aar, uden at anvende sine Kræfter til sit eget Erhverv, til sit 23 eller 24 Aar. Som det nu er, kan i Reglen kun den Deel af Samfundet, som er istand dertil, skaffe sig de Afkomster og de Rettigheder, som Examen giver. Jeg paastaer, at det kun vilde være ganske undtagelsesviis, at den unge Mand, som fødtes under ringe Livsvilkkaar, som fra sin tidligste Tid maa vogte sig, drive Plougen o. s. v., om han end har nok saa store Anlæg og viser nok saa stor Flid, kan naae en saadan Examen, naar ikke Hændelsen fører en eller anden velhavende eller riig Mand til at tage ham under Armen og hjælper ham dertil, og jeg gjør ogsaa opmærksom paa, at naar man tillægger denne Examen dette Fortrin, denne Eneret — thi det er det — udelukker man derved enhver Mand, som ved Siden af hele sin øvrige Livsopvækst skaffer sig Kundskaber og Dydighed; thi de Kundskaber, han skaffer sig paa den Maade, kan han ikke samle saaledes, at han kan have Haab om at bestaae en Examen under samme Vilkkaar og Betingelser, som de, der fra Skolen ere opbrugne dertil og have haft Midler dertil. Det vil være ham umuligt, og det er efter min Mening Hovedbetingelsen for, at et demokratisk Samfund skal kunne udvikle sig sundt, og Miskandens Magt blive sat tilside, at man skal give Livets Virksomhed, Livets Drift, Kræfternes naturlige og simple Anvendelse deres Rigeberettigelse. Den Art Prøver, som, om ellers Prøver ere nødvendige, maae blive staaende, og skulle kunne anvendes senere, maae være Prøver af en saadan Art, som ikke kræve en Kryben op ad en vis Stige, hvor hvert Trin er betegnet, og hvor man kun ved at sætte Foden paa hvert enkelt Trin kan komme til Toppen. Det er det, der ligger i den nærværende Udviklings Natur; det er Feilen ved vor hele Udvikling, og det gjør vor Viden-